

Procesní nástupnictví

Navrhl-li žalobce před rozhodnutím odvolacího soudu, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka (žalovaného), a již v řízení před soudem prvního stupně byla prokázána právní skutečnost, z níž je dovozován přechod práva nebo povinnosti, není potřebné k uplatnění procesního nástupnictví dle § 107a odst. 1 o.s.ř. v odvolacím řízení uvádět nové skutečnosti, popřípadě důkazy.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32Cdo 4355/2007 ze dne 21.2.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce M. V., zast. advokátem, proti žalovanému Mgr. L. R., správci konkursní podstaty úpadce U. b., a. s. „v likvidaci“, se sídlem v O. - M. O., o určení neplatnosti smlouvy, vedené u Okresního soudu v O. pod sp. zn. 32 C 404/2002, o dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v O. ze dne 4. 6. 2007, č. j. 51 Co 49/2007-138, tak, že usnesení Krajského soudu v O. ze dne 4. 6. 2007, č. j. 51 Co 49/2007-138, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v O. usnesením ze dne 21. června 2007, č. j. 17 Co 152/2007-39, nevyhověl návrhu žalobce, aby do řízení na místo žalovaného vstoupila společnost S. E. LTD..

V odůvodnění usnesení Krajský soud v O. (dále jen „odvolací soud“) zejména uvedl, že v předmětné věci probíhá odvolací řízení k odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v O. (dále jen „soud prvního stupně“) ze dne 14. září 2006, č. j. 32 C 404/2002-107, jímž tento soud zamítl žalobu ze dne 1. 7. 2002, aby bylo určeno, že smlouva o úvěru č. 122/95 ze dne 28. 7. 1995, uzavřená mezi žalobcem a E., a. s., včetně dodatku č. 1, 2, 3 a 4 k této smlouvě, dále že zástavní smlouva k věci nemovité č. 122/95/I ze dne 20. 4. 1996, uzavřená mezi žalobcem Z. V. a E., a. s. a dále že notářský zápis č. N 340/99, NZ 274/99 ze dne 13. 9. 1999, uzavřený mezi žalobcem a U. b., a. s., jsou neplatné. Odvolací soud poukázal na odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, jenž uvedl, že uzavření smlouvy o postoupení pohledávky ze smlouvy o úvěru správcem konkursní podstaty úpadce na společnost S. M. L. a její následné postoupení touto společností na společnost S. E. LTD., v řízení vyšlo najevo a bylo k němu provedeno dokazování listinami, a proto bylo soudem prvního stupně žalobci dáno dle ust. § 118a odst. 4 o.s.ř. poučení o možnosti navrhnout postup dle ust. § 107a o.s.ř. Žalobce na toto poučení nereagoval a návrh dle § 107a o.s.ř. do rozhodnutí soudu prvního stupně nepodal. Až v průběhu odvolacího řízení zástupce žalobce podáním do protokolu dne 4. 6. 2007 navrhl, aby odvolací soud připustil vstup společnosti S. E. LTD. do řízení na místo žalovaného s tvrzením, že k přechodu práva, o něž v řízení jde, došlo prostřednictvím smlouvy o postoupení pohledávky uzavřené dne 29. 7. 2004 mezi správkyní konkursní podstaty U. b., a. s. „v likvidaci“ a obchodní společností S. M. L. a tato pohledávka byla posléze jmenovanou společností postoupena s účinností od 31. 8. 2004 na společnost S. E. LTD. Žalobce současně uvedl, že není schopen tvrdit, které osoby a z jakého titulu byly případně oprávněny jednat za společnost S. E. LTD. Odvolací soud z ust. § 107a odst. 2 o.s.ř. dovedl, že žalobcovu návrhu nelze vyhovět, pokud k postoupení pohledávky ze smlouvy o úvěru za žalobcem jako dlužníkem došlo 29. 7. 2004 a 31. 8. 2004, tedy po podání žaloby, ovšem přede dnem 14. 9. 2006, kdy byl vydán odvoláním napadený rozsudek, protože

při rozhodování o návrhu podle § 107a o.s.ř. v systému tzv. neúplné apelace nelze během odvolacího řízení přihlížet k novým skutečnostem nebo důkazům o procesním nástupnictví, které byly uplatněny v rozporu s § 205a odst. 1 nebo § 211a o.s.ř. Byl-li žalobce soudem prvního stupně poučen ve smyslu § 119a odst. 1 o.s.ř. a nemůže-li v souvislosti s uplatněním procesního nástupnictví tvrdit nové skutečnosti a navrhnout nové důkazy k otázce existence společnosti S. E. LTD., osob oprávněných za tuto společnost činit právní úkony jako jejích statutárních orgánů, skutečnosti vztahující se k udělení plné moci k zastupování tohoto subjektu Mgr. D. F., jenž za společnost S. E. LTD. smlouvu o postoupení pohledávky z 31. 8. 2004 podepsal, nelze mít za prokázáno, že nastala právní skutečnost ve smyslu ust. § 107a odst. 1 a 2 o.s.ř.

Z uvedených důvodů odvolací soud rozhodl tak, jak uvedeno shora.

Dovoláním ze dne 15. srpna 2007, napadl žalobce shora specifikované usnesení odvolacího soudu s tím, že přípustnost dovolání dovozuje z ust. § 239 odst. 1 písm. b) o.s.ř. „v návaznosti na ust. § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.“, neboť „rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, přičemž napadené rozhodnutí má ve věci samé zásadní význam“.

V odůvodnění dovolání žalobce zejména uvedl, že navrhl změnu na místě žalovaného teprve v odvolacím řízení, protože dospěl k přesvědčení o procesním nástupnictví až po vydání rozsudku soudu prvního stupně. Dovolatel je přesvědčen, že časovým limitem pro podání takového návrhu dle platné právní úpravy je pouze den ukončení odvolacího řízení. Dále se domnívá, že za situace, kdy soud může vyhovět návrhu žalobce dle § 107a o.s.ř., aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka, pokud prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, s tím, že toto může žalobce navrhnout dříve než soud ve věci rozhodne, a kdy dle judikatury Nejvyššího soudu ČR lze učinit takový návrh rovněž v řízení odvolacím, je právní názor odvolacího soudu nesprávný. Ustanovení § 107a o.s.ř. se dle dovolatele neomezuje jen na řízení v prvním stupni, nýbrž i na řízení odvolací, přičemž své tvrzení podporuje odkazem na ust. § 239 odst. 1 písm. b) o.s.ř., jež výslovně připouští dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka dle § 107a o.s.ř.

Z výše uvedených důvodů dovolatel závěrem navrhl, aby dovolací soud zrušil usnesení odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se, jak vyplývá z obsahu spisu, k dovolání nevyjádřil.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) posoudil dovolání podle ust. § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 a 4 a § 241a odst. 1 o.s.ř. a konstatoval, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou, včas, obsahuje stanovené náležitosti, dovolatel je zastoupen advokátem a jím bylo dovolání sepsáno.

Poté se Nejvyšší soud České republiky zabýval otázkou přípustnosti tohoto mimořádného opravného prostředku (§ 236 odst. 1 o.s.ř.), neboť toliko z podnětu přípustného dovolání lze správnost napadeného rozhodnutí přezkoumat z hlediska uplatněných dovolacích důvodů.

Podle § 236 odst. 1 o.s.ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

V posuzovaném případě je dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o.s.ř.), dle § 239 odst. 1 písm. b) o.s.ř. přípustné.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o.s.ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve

kterém byl jeho výrok napaden; přitom je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil. Z ustanovení § 242 odst. 3 věty druhé o.s.ř. vyplývá povinnost dovolacího soudu přihlídnout k vadám řízení uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k tzv. jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), i když nebyly v dovolání uplatněny.

Rozhodnutí odvolacího soudu stojí na závěru, že dle ust. § 107a odst. 2 o.s.ř. nelze žalobcovu návrhu vyhovět, pokud k postoupení pohledávky ze smlouvy o úvěru žalovaným za žalobcem jako dlužníkem došlo 29. 7. 2004 a 31. 8. 2004, tedy sice po podání žaloby, ovšem přede dnem 14. 9. 2006, kdy byl vydán odvoláním napadený rozsudek soudu prvního stupně, neboť v systému tzv. neúplné apelace nelze během odvolacího řízení přihlížet k novým skutečnostem nebo důkazům o procesním nástupnictví, které byly uplatněny v rozporu s § 205a odst. 1 nebo § 211a o.s.ř., jež jsou pro rozhodnutí o procesním nástupnictví dle § 107a o.s.ř. nezbytné. Byl-li žalobce soudem prvního stupně poučen ve smyslu § 119a odst. 1 o.s.ř. a nemůže-li v souvislosti s uplatněním procesního nástupnictví tvrdit nové skutečnosti a navrhopvat nové důkazy k otázce existence společnosti S. E. LTD., osob oprávněných za tuto společnost činit právní úkony jako jejích statutárních orgánů, skutečnosti vztahující se k udělení plné moci k zastupování tohoto subjektu Mgr. D. F., jenž za společnost S. E. LTD. smlouvu o postoupení pohledávky z 31. 8. 2004 podepsal, nelze mít za prokázáno, že nastala právní skutečnost ve smyslu ust. § 107a odst. 1 a 2 o.s.ř.

Dovolatel v dovolání zejména namítl, že soud může vyhovět návrhu žalobce dle § 107a o.s.ř., aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka, pokud prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, dříve než soud ve věci pravomocně rozhodne, a tedy i v odvolacím řízení, jestliže bylo nepravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně napadeno odvoláním.

V posuzovaném případě z obsahu spisu vyplývá, že k námitce žalovaného, že není v dané věci pasivně věcně legitimován (viz čl. 60) bylo žalovaným doloženo, že smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 29. 7. 2004 uzavřenou mezi správkyňou konkursní podstaty U. b., a. s. „v likvidaci“ a obchodní společností S. M. L. byla postoupena pohledávka, vzniklá na základě úvěrové smlouvy č. 122/95 ze dne 28. 7. 1995 za žalobcem jako dlužníkem, a tato pohledávka byla posléze společností S. M. L. postoupena s účinností od 31. 8. 2004 (smlouvou o postoupení pohledávky č. ID pohl. 796 ze dne 31. 8. 2004) na společnost S. E. LTD. Soud prvního stupně poté poučil žalobce, že může ve smyslu § 107a o.s.ř. navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka. Takový návrh ze strany žalobce do rozhodnutí soudu prvního stupně učiněn nebyl. V průběhu odvolacího řízení zástupce žalobce podáním do protokolu dne 4. 6. 2007 navrhl, aby odvolací soud připustil vstup společnosti S. E. LTD. do řízení na místo žalovaného s tvrzením, že k přechodu práva, o něž v řízení jde, došlo prostřednictvím smlouvy o postoupení pohledávky uzavřené dne 29. 7. 2004 mezi správkyňou konkursní podstaty U. b., a. s. „v likvidaci“ a obchodní společností S. M. L., a tato pohledávka byla posléze společností S. M. L. postoupena s účinností od 31. 8. 2004 na společnost S. E. LTD.

Z uvedeného je zřejmé, že k právní skutečnosti, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení ve smyslu § 107a odst. 1 o.s.ř. došlo k datu 31. 8. 2004, a soud prvního stupně rozhodl ve věci samé rozsudkem ze dne 14. září 2006 (rozhodná právní skutečnost tudíž nastala již v průběhu řízení před soudem prvního stupně). Návrhu žalobce, aby nabyvatel práva vstoupil do řízení podle § 107a o.s.ř. učiněném v odvolacím řízení lze v tomto případě vyhovět toliko za podmínek uvedených v ustanovení § 205a nebo § 211a o.s.ř. Dovolateli lze dát za pravdu, že o procesním nástupnictví dle § 107a o.s.ř. je možné rozhodnout též v odvolacím řízení (srov např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. dubna 2005, sp. zn. 29 Odo 301/2005, publikované v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR / C. H. Beck, pod číslem RNs C

3574/2006, v sešitě 33/2006). Přezkoumává-li odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně o procesním nástupnictví v systému tzv. neúplné apelace (srov. § 205a o.s.ř.), je podmínkou, aby právní skutečnost, z níž je dovozován přechod práva nebo povinnosti, nastala po rozhodnutí soudu prvního stupně, nebo nastala sice za řízení před soudem prvního stupně, avšak jen za předpokladu, že k uplatnění procesního nástupnictví není potřebné v odvolacím řízení uvádět nové skutečnosti, popřípadě důkazy nebo jsou-li tyto nové skutečnosti a důkazy způsobitelným odvolacím důvodem podle ustanovení § 205a odst. 1 písm. e) o.s.ř. (ve znění účinném od 1. dubna 2005). Obdobné pojetí procesního nástupnictví podle § 107a o. s. ř v odvolacím řízení je zastáváno v literatuře (viz Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kolektiv, Občanský soudní řád, Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha: C. H. Beck. 2006, str. 491-498).

Pokud odvolací soud dovedl, že nelze vyhovět návrhu učiněnému dle § 107a o.s.ř. až v odvolacím řízení, protože nebyly kumulativně splněny podmínky pro vyhovění tomuto návrhu v systému neúplné apelace, tj. že právní skutečnost, z níž je dovozován přechod práva nebo povinnosti, musí nastat po rozhodnutí soudu prvního stupně, popř. za řízení před soudem prvního stupně, a současně že v souvislosti s uplatněním procesního nástupnictví nelze tvrdit nové skutečnosti a navrhopat nové důkazy k otázce existence společnosti S. E. LTD., osob oprávněných za tuto společnost činit právní úkony jako jejích statutárních orgánů, skutečnosti vztahující se k udělení plné moci k zastupování tohoto subjektu Mgr. D. F., jenž za společnost S. E. LTD. smlouvu o postoupení pohledávky z 31. 8. 2004 podepsal, není jeho závěr správný. Navrhl-li totiž žalobce před rozhodnutím odvolacího soudu, aby nabyvatel práva nebo povinnosti (společnost S. E. LTD.) vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka (žalovaného), a již v řízení před soudem prvního stupně byla prokázána právní skutečnost, z níž je dovozován přechod práva nebo povinnosti, není potřebné k uplatnění procesního nástupnictví dle § 107a odst. 1 o.s.ř. v odvolacím řízení uvádět nové skutečnosti, popřípadě důkazy.

V návrhu na vstup účastníka do řízení na straně žalovaného podle § 107a odst. 1 o.s.ř. musí žalobce zejména označit právní skutečnost, která měla za následek převod nebo přechod práva, uvést, kdy k ní došlo, a označit toho, kdo má vstoupit na jeho místo. Z toho vyplývá, že pro vyhovění návrhu žalobce soudem dle § 107a odst. 2 o.s.ř. musí být prokázány formální podmínky, že nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva na jiného, že se tato právní skutečnost týká práva nebo povinnosti dosavadního účastníka řízení a že nastala (došlo k ní) po zahájení řízení.

Názor odvolacího soudu, že s uplatněním procesního nástupnictví je nezbytné tvrdit nové skutečnosti a navrhopat nové důkazy k otázce existence společnosti S. E. LTD., osob oprávněných za tuto společnost činit právní úkony jako jejích statutárních orgánů, skutečnosti vztahující se k udělení plné moci k zastupování tohoto subjektu Mgr. D. F., jenž za společnost S. E. LTD. smlouvu o postoupení pohledávky z 31. 8. 2004 podepsal, tak není správný, neboť se soud rozhodující o návrhu žalobce, aby na jeho místo vstoupil do zahájeného řízení nabyvatel práva, o něž v řízení jde, nezabývá otázkou, zda tvrzené právo (povinnost), které mělo být převedeno nebo které mělo přejít na jiného, tu vskutku je nebo zda podle právní skutečnosti uvedené žalobcem platně na jiného přešlo nebo bylo převedeno. Tyto otázky se již týkají posouzení věci samé, které nelze vyjádřit při zkoumání procesního nástupnictví, ale jen v rozhodnutí o věci samé (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. února 2004, sp. zn. 26 Cdo 62/2004, publikované v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu / C. H. Beck pod č. RNs C 2433/2004, v sešitě č. 28/2004).

Vzhledem k uvedenému Nejvyšší soud České republiky podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o.s.ř. dovoláním napadené usnesení odvolacího soudu v celém rozsahu zrušil a podle § 243b odst. 3 věty první o.s.ř. vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)